

Az Információszabadság Napja

2023. szeptember 28.

Felismerve a közérdekű információhoz való hozzáférés jelentőségét és ennek a demokráciában és a jog- és esély egyenlőségben betöltött szerepét, az ENSZ 74. Közgyűlése 2019 októberében az információhoz való egyetemes hozzáférés¹ nemzetközi napjává nyilvánította szeptember 28-át.

Korábban e napot az UNESCO Általános Konferenciája 2015-ben jelölte ki határozatában, amely minden év szeptember 28-át az információhoz való egyetemes hozzáférés nemzetközi napjává (IDUAI) nyilvánította. Az UNESCO szándéka szerint platformot és keretet biztosít minden érdekelt fél számára, hogy részt vegyenek a jelen digitális korban az információkhoz való hozzáférési politikáról szóló nemzetközi vitákban, lehetővé teszi a megalapozott döntéshozatalt, elősegíti az innovációt, valamint elősegíti az elfogadást és a társadalmi fejlődést.

2023-ban az UNESCO az online térre összpontosít. Az oxfordi nyitóülésen és az azt követő a magas szintű kerekasztal során az emberi jogokról tartott világkonferencián elfogadott Bécsi Nyilatkozat keretében tanácskoznak és vitatják meg **az információhoz való hozzáférés az internet működésének zavarait**.

Napirendre kerül:

- az internet hozzáférhetősége, és a csatlakozási lehetőségek;
- a kormányok, az igazságszolgáltatás és az információs biztosok szerepe az internet megfelelő működésének biztosításában, mint az információhoz való jog és más emberi jogok előmozdítója;
- valamint a nemzetközi együttműködés szükségessége az emberi jogok és az Agenda 2030 céljainak elérése érdekében az információkhoz való hozzáférés megerősítése területén.

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, az információszabadság nemzetközi napja alkalmából ismételten fontosnak tartja hangsúlyozni a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő alapvető jog fontosságát, az információszabadságról szóló törvény által biztosított hozzáférés és széleskörű nyilvánosság előnyeit, hatását a jogállam demokratikus működésére, és a társadalmi párbeszéd kialakulására, kiemelve az adatnyilvánosságnak a közügyek megvitatásában és megvitathatóságában és a korrupció megelőzésében és visszaszorításában betöltött szerepét.

Az információszabadság olyan közös alapvető érték, melynek megóvása és biztosítása mellett független hatóságként a NAIH jelenleg és a jövőben is teljes mértékben elkötelezett. A Hatóság e nap alkalmából is felhívja az érintettek és a közvélemény figyelmét a nemrégiben

¹ International Day for Universal Access to Information, IDUAI

lezárult „**az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése**” címet viselő KÖFOP projektjének eredményeire, illetve a döntéshozók számára készített összefoglalójára².

Részben a projekt nyomán már 2022-ben sor került több az információszabadságot érintő igen jelentős jogalkotási aktusra, amely 2022/2023-ban megteremtette – a magyar jogtörténetben első alkalommal – a közérdekű adatok kötelező közzétételével, megismerhetőségével kapcsolatban közigazgatási eljárás lefolytatását.

A Hatóság ez év márciusától **átláthatósági hatósági eljárásban** ellenőrzi a közpénzek felhasználásra vonatkozó adatok közzétételét. A Hatóság **777 költségvetési szerv** számos szerződését és a Központi Információs Közadat-nyilvántartás felületen (Felület: navu.hu, <https://kif.gov.hu/>) közzétett adatát vizsgálta meg.

A Hatóság:

- **összesen 121** átláthatósági hatósági eljárást indított,
- eddig **93 határozat** született, valamint
- **324.942.282.797 Ft** közpénz felhasználása vált átláthatóbbá a Felületen az eljárások nyomán.

Egyetlen költségvetési szerv esetén sem volt szükség – így lehetőség sem – bírság kiszabására, szinte minden esetben az önkéntes és pontos közzététel már a határozatok meghozatala előtt megtörtént.

A Hatóság új hatásköre a fenti adatok és az eddigi eredmények alapján tehát hatékonynak bizonyult. A jelenleg kizárólag költségvetési szerveket érintő közzétételi kötelezettség kiterjesztése az önkormányzatokra (illetve valamennyi költségvetési jogi személyre) azonban jelentősen javítaná a közpénzekekről hozott döntések átláthatóságát.

Budapest, 2023. szeptember 28.

Dr. habil. Péterfalvi Attila
elnök, c. egyetemi tanár

² https://infoszab.hu/sites/default/files/2022-12/Osszefoglalo_jelentes_donteshozok_reszere.pdf